

UPOTREBA POSLOVICA U NASLOVIMA AUSTRIJSKOG TJEDNIKA "WOCHENPRESSE"

ŽELJKA MATULINA-JERAK
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK/UDC: 801.73:398.9:07:803.0
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno
: 1991-01-04
Received

Na osnovi analize korpusa sačinjenog od 119 izdanja austrijskog tjednog lista *Wochenpresse* u ovome se članku nastoji dati odgovor na sljedećih nekoliko pitanja: koje se poslovice upotrebljavaju u tim novinama, kojom se učestalošću poslovice javljaju u naslovima, u kojem kontekstu i u kom obliku.

0. Uvodna riječ

Ovaj članak započet ću s nekoliko pitanja.¹ Da li poslovice kao jezični oblik koji je stoljećima služio za prenošenje iskustva s jedne generacije na drugu još uopće ima ikakvu ulogu u suvremenoj jezičnoj praksi? Da li poslovice kao sredstvo s izrazitim narodnim/folklorističkim jezičnim obilježjima gubi na svom značenju u svijetu u kom se sve više koriste mediji masovnog informiranja, kao što su novine, radio i televizija, a u njima - kao što znamo - prevladava

---

¹ M i e d e r, "Verwendungsmöglichkeiten und Funktionswerte des Sprichwortes in der Wochenzeitung", u : *Deutsche Sprichwörter in Literatur, Politik, Presse und Werbung*, str. 11.

njegovaniji², ali u dijatopskom i dijastratskom smislu najneobilježeniiji način jezičnog izražavanja? Da li je poslovica kao specifična jezična vrsta uopće aktualna u jeziku s kraja 20. stoljeća? Rašireno je mišljenje da poslovice pripadaju prošlosti, da govoru daju obilježje arhaičnosti i da se rijetko sreću u suvremenoj jezičnoj komunikaciji.³

Međutim, samo letimičan pogled na naslove u dnevnim novinama uvjerit će nas u posve suprotno. Ne samo da je poslovica i dalje omiljeno sredstvo komuniciranja u svakodnevnom govornim situacijama, nego se mogu pratiti tendencije njena sve učestalija korištenja.⁴ To bi se naročito moglo reći za jezik u medijima masovnog informiranja. Osobitu funkciju imaju poslovice u naslovima novinskih članaka ili odjeljaka teksta unutar članka. Kao općepoznate istine ispisane istaknutim slovima poslovice na tim mjestima mame čitaočev pogled i potiču ga na čitanje cijeloga članka.⁵ Zbog kratkoće, sažetosti i upečatljivosti, kao i zbog svevremenske aktualnosti sadržaja poslovica je nezamjenjivo jezično sredstvo, pa ga novinari rado koriste, jer znaju da je izbor naslova često odlučujući faktor čitanja ili nečitanja novinske poruke.⁶

1. Cilj istraživanja

Gore navedena razmišljanja potakla su me da praktičnim istraživanjem utvrdim na koji se način koristi poslovica u suvremenim uvjetima života. Kao podlogu za istraživanja odabrala sam austrijski suvremeni tjedni časopis *Wochenpresse* iz Beča. Analizom korpusa, a uzevši u obzir samo naslove,

---

² Pod tim se podrazumijeva standardni odnosno književni jezik; u njemačkom jezičnom području označuje se terminima *Hochdeutsch* i *gehobene Sprache* / *Sprachform*.

³ Usp. članak Maje B o š k o v i ć - S t u l l i koji počinje rečenicom: "Općenito je prošireno mišljenje - provjereno i u razgovorima s mojim znancima - da su u novinama poslovice krajnje rijetka pojava."

⁴ Usp. M i e d e r, *Verwendungsmöglichkeiten...*, str. 11 i sve tamo navedene bibliografske podatke. Usp. također M a t u l i n a - J e r a k, "Upotreba poslovice u naslovima zadarskog tjednika *Narodni list*", u: *Zadarska revija*, 4, Zadar, 1990, str. 443-456; "Upotreba poslovice u dnevnim novinama", u: *Zbornik radova sa simpozija "Jezik i stil u sredstvima javnog informiranja"*, Sarajevo, 1990. "Sprichwörter in Artikelüberschriften der 'Slobodna Dalmacija' und einiger äquivalenter österreichischer Tageszeitungen", u: *Zbornik radova sa simpozija "Germanistische Forschungen im Kontaktraum"*, Maribor, 1991. i "Upotreba poslovice u sportskim novinama s hrvatskog ili srpskog i njemačkog govornog područja", u: *Zbornik radova sa simpozija "Kontrastivna jezička istraživanja"*, Novi Sad, 1991.

⁵ Usp. M i e d e r, "Verwendungsmöglichkeiten...", str. 12.

⁶ Usp. Bobić, *Što s događajem*, str. 55.

nastojala sam pronaći odgovor na sljedeća pitanja:

- koje se poslovice mogu ustanoviti u tjedniku *Wochenpresse* (u daljnjem tekstu *WP*)
- kojom učestalošću se poslovice javljaju u naslovima *WP*
- u kojim se rubrikama odnosno u kakvom kontekstu upotrebljavaju poslovice u *WP* i
- u kom obliku.

2. Način rada

Za svrhe istraživanja sačinjen je korpus od 119 izdanja tjednika *WP* iz četiri uzastopna godišta: 1987, 1988, 1989 i 1990. Jedan broj *WP* sadrži 72 stranice, što za sve četiri godine ukupno sačinjava 8568 stranica. U svakom broju može se ustanoviti u prosjeku 162 naslova, što za cjelokupan korpus iznosi 19.278 naslova. U 1987. god. u naslovima *WP* ustanovljeno je 30 poslovice, u 1988. 26 poslovice, u 1989. 19 poslovice, a u 1990. 38 poslovice. Ukupno u sva četiri godišta ustanovljeno je, dakle, 113 poslovice. Podaci o korpusu nalaze se u Prikazu 1.

Prikaz 1

“WOCHENPRESSE” - PODACI O KORPUSU

GODINA	UKUPNO IZDANJA	IZDANJA U KOJIMA SU USTANOVLJENE POSLOVICE	NASLOVI U KOJIMA SU USTANOVLJENE POSLOVICE
1987	24	17	30
1988	27	15	26
1989	27	13	19
1990	41	24	38
UKUPNO	119	69	113

2.1. Do odgovora na prvo pitanje dolazi se na sljedeći način: poslovice

ustanovljene u naslovima novinskih članaka⁷ svrstavaju se u popis prema abecednom redosljedu ključne riječi. Ispod ključne riječi navodi se originalan naslov iz novina, a s desne strane naslova daju se svi potrebni podaci, npr. datum izdanja *WP*, broj izdanja, stranica i rubrika⁸ u kojoj se pojavljuje poslovice, te izvorni oblik⁹ poslovice. Na taj način sastavlja se Popis poslovice sa svim potrebnim podacima, a abecedni red ključne riječi omogućuje brzo snalaženje i utvrđivanje sličnosti i razlika kako unutar jednog popisa, tako i među različitim popisima poslovice. Popis poslovice ustanovljenih u *WP* nalazi se u Dodatku na kraju ovoga rada.

2.2. Odgovor na drugo pitanje dobit ćemo ako analiziramo svaki pojedinačni broj tjednika *WP* iz korpusa. Utvrdit ćemo ukupan broj stranica, ukupan broj naslova i utvrditi u kom omjeru stoji broj ustanovljenih poslovice s brojem stranica s jedne strane te s brojem naslova s druge. Uspoređujući statističke podatke došla sam do sljedećeg rezultata:

S obzirom na broj stranica može se utvrditi učestalost poslovice 75,82 (odnosno 76), a s obzirom na broj naslova 170,60 (odnosno 171). To znači da u okviru istraženog korpusa na svakih 76 stranica dolazi po 1 poslovice u naslovu odnosno da se na svaki 171 naslov javi 1 naslov s poslovicom.

2.3. Svaki broj tjednika *WP* sastoji se od tridesetak rubrika. To su manje rubrike, a većina zauzima u prosjeku dvije stranice. Važno je napomenuti da se poslovice javljaju - barem jednom - u gotovo svim rubrikama. U kojim se rubrikama javljaju poslovice u *WP* govori prikaz 2. Prisutnost poslovice u određenoj rubrici govori ujedno i o njenom kontekstu. Značajan je podatak da se najviše poslovice sreće u kontekstu reklame, u našem slučaju to je 20 poslovice od ukupno 113 ili, iskazano u postocima, 17,7%. Takav se rezultat mogao i očekivati jer je ustanovljen i u

---

⁷ Pod "naslovom" podrazumijevam grafički istaknute jedinice teksta koje se nalaze u praznim prostorima, u prvom redu naslove novinskih članaka, nadnaslove članaka (ali i fotografija i sličnih elemenata), podnaslove članaka i naslove odjeljaka unutar teksta.

⁸ "Rubrikom" sam nazvala i "sadržaj" koji se daje na prvoj stranici nakon korica časopisa (*Inhalt*), iako se taj naziv eksplicitno ne navodi, zatim "reklamu" (*Werbung*) i "prigodnu rubriku" (*Gelegenheitsrubrik*). "Prigodna rubrika" nema svoj stalni naziv, ona se iz broja u broj drugačije zove, već prema tematici koja se u njoj obrađuje.

⁹ Za većinu poslovice ustanovila sam izvorni oblik u leksikonima i rječnicima kojima sam se u radu služila. U nekoliko slučajeva izvor nije potvrđen, pa sam to i navela, a u nekim je slučajevima izvornost poslovice određena prema informantu odnosno prema vlastitoj paremiološkoj i jezičnoj kompetenciji.

ranije vršenim istraživanjima njemačkih odnosno austrijskih novinskih tekstova.¹⁰

Prikaz 2

TABELARNI PRIKAZ ZASTUPLJENOSTI POSLOVICA U RUBRIKAMA TJEDNIKA "WOCHENPRESSE"

NAZIV RUBRIKE	BROJ POSLOVICE PREMA POPISU	UKUPNO
Inhalt	78, 88	2
Briefe	30, 50, 72	3
Daten und Taten	29, 67, 82, 96, 110	5
Leitartikel	57	1
Interview	16	1
Weltwoche	35, 102	2
Inland	4, 20, 26, 33, 34, 38, 44, 46, 47, 52, 54, 59, 64, 65, 71, 75, 76, 79, 98	19
Wirtschaft	36, 42, 43, 103, 111	5
Alternative Landwirtschaft	80, 91	2
International	17, 66, 69, 104	4
Service	14	1
Umfrage	28, 41	2
Mehrwert	56	1
Titel	21, 100	2
Tips	3, 6, 11, 18, 40, 58, 68, 92, 93, 101, 106, 109	12

(nastavak s prethodne stranice)

NAZIV RUBRIKE	BROJ POSLOVICE PREMA POPISU	UKUPNO
Wirtschaftspolitik	90	1
Ausland	9, 25, 97	3
Kultur	1, 7, 37, 112	4
Kurz & gut	55	1
Buch-Tips	5	1
Bücher	10	1
Film	45	1
Servicethema	74	1
Kommentar	113	1
Gesellschaft	24	1
Gelegenheitsrubrik	53, 89	2
Life and Art	2	1
Was mich ärgert	8, 15, 51, 70, 81	5
Wochenpresse-Leserclub	12, 13, 27, 60, 99, 105, 107, 108	8
Werbung	19, 22, 23, 31, 32, 39, 48, 49, 61, 62, 63, 73, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 94, 95	20

2.4. Što se tiče forme u kojoj se poslovice u naslovima *WP* javljaju može se najprije općenito ustanoviti da se one javljaju najčešće formalno preinačene, rjeđe u svome izvornom obliku. S obzirom na formalne preinake poslovice utvrdila sam kriterije za 8 tipova poslovice, pa sam prema tim tipovima klasificirala sve poslovice ustanovljene u korpusu. Evo o kojim se tipovima poslovice radi:

I. tip

Izvorna se poslovice preuzima u potpunosti, npr. *Ohne Fleiß kein Preis*. (izvor: *Ohne Fleiß kein Preis*.)

II. tip

Preuzima se sintaktički kalup izvorne poslovice, a leksik je potpuno izmijenjen. U korpusu *WP* ovaj strukturni tip poslovice nije ustanovljen. navest ću stoga jedan primjer iz korpusa njemačkih sportskih novina¹¹ : *Spiel - Satz - Griff ans Herz* ("*Sport-Bild*"/Hamburg) prema izvoru: *Veni, vidi, vici*.

III. tip

Preuzima se sintaktički kalup izvorne poslovice, a leksik je djelomično izmijenjen, npr. *Ohne Schweiß kein Preis*. (izvor: *Ohne Fleiß kein Preis*.)

IV. tip

Sintaktički model je izmijenjen, a leksik je potpuno zadržan, npr. *Auch Kleinvieh macht Mist*. (izvor: *Kleinvieh macht auch Mist*.)

V. tip

I sintaktički model i leksik su izmijenjeni, ali barem jedan elemenat bilo sintaktičkog modela bilo leksika izvorne poslovice mora ostati da bi asociirao na nju, npr. *Einäugig unter Blinden* (izvor: *Unter Blinden ist der Einäugige König*.)

VI. tip

Kombinacija dviju ili više poslovice ili poslovice i kakve druge srodne vrste, npr. *Geld oder Glück*. (izvori: *Geld oder Leben* i *Geld allein macht nicht glücklich*.)

---

¹¹ Iz gore navedenoga članka s naslovom "*Upotreba poslovice u sportskim novinama...*" (vidi bilješku broj 4).

VII. tip

Eliminiranje jednog dijela poslovice, npr. *Wer andren eine Grube gräbt* (izvor: *Wer andern eine Grube gräbt, fällt selbst hinein.*)

VIII. tip

Različita nadopunjavanja poslovice (umetanje samo jednog novog elementa u poslovicu kao i dodavanje kompleksnijih cjelina na početku, u sredini ili na završetku poslovice), npr. *Eine Hand wäscht die andere - manchmal tut es auch ein Finger* (izvor: *Eine Hand wäscht die andere.*)

Kojim sve strukturnim tipovima pripadaju poslovice u naslovima *WP* govori Prikaz 3.

Prikaz 3

"WOCHENPRESSE" - TIPOVI POSLOVICA S OBZIROM NA FORMALNU STRUKTURU

I tip	II tip	III tip	IV tip	V tip	VI tip	VII tip	VIII tip
2, 10, 11, 28, 34, 35, 36, 38, 42, 48, 49, 56, 66, 68, 69, 71, 82, 94, 95, 96, 97, 99		1, 5, 6, 8, 12, 13 14, 16, 17, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 37, 41, 52, 57, 61, 62, 63, 67, 70, 74, 77, 80, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 98, 105, 107, 108, 109, 112, 113	25, 51, 54, 93	9, 40, 44, 50, 55, 58, 59, 60, 67, 73, 75, 76, 81, 92, 101, 102, 103, 104, 106	37, 59	3, 4, 7, 18, 19, 23, 43, 45, 52, 58, 63, 64, 65, 72, 77, 78, 79, 88, 89, 90, 100, 110, 111, 112	8, 15, 16, 22, 25, 31, 39, 46, 47, 51, 53, 57, 59, 78, 88, 97
ukupno 22	ukupno 0	ukupno 47 (41,6 %)	ukupno 4	ukupno 19	ukupno 2	ukupno 24	ukupno 16

3. Zaključak

Na postavljena pitanja o korištenju poslovice u austrijskom tjedniku *Wochenpresse* mogu se dati sljedeći odgovori: (a) iz analize korpusa proizlazi da se u naslovima *WP* koriste najrazličitije poslovice, a među njima se mogu pronaći kako poslovice nastale iz latinskih citata odnosno sentencija (*Alles oder nichts; Veni, vidi, visa; Nomen est omen; Urbi et Gorbi; Brot und Spiele; Strategie ist alles*), tako i poslovice čiji se izvori nalaze u Bibliji (*Auge um Auge; Wer suchet, der findet; Neuer Wein in alten Schläuchen*). Na temelju analize korpusa proizlazi da se najčešće rabe sljedeće poslovice: *Dabeisein ist alles* (=Važno je sudjelovati) (5 puta); *Kein Geld, keine Musik* (=Koliko para toliko muzike) (5 puta); *Veni, vidi, vici* (=Dođoh, vidjeh, pobijedih) (4 puta) i *Wer die Wahl hat, hat die Qual* (=Teško je izabrati kad je izbor velik) (4 puta). (b) Što se tiče učestalosti poslovice u korpusu može se zaključiti da ona nije visoka.

Iz statističkih podataka proizlazi da na jedno izdanje *WP* dolazi otprilike jedna poslovice u naslovu. (c) Iz proučavanja rubrika u kojima se poslovice u naslovima najčešće sreću proizlazi da je to u prvom redu kontekst reklame. U tom kontekstu najčešće se poslovičnim izrazom želi utjecati na čitaoca - potencijalnoga kupca elektronskih proizvoda (*Einer für alle* u reklami za kompjutor), automobila (*Besser den Finger am Knopf als das Dach in der Hand* u reklami za najnoviji automobil marke "Volkswagen"), prehrambenih artikala (*Liebe geht durch den Mehl* u reklami za prehrambene proizvode tvrtke "Meinl"), piva (*Es gibt Momente, die sind Gold wert* u reklami za pivo marke "Gösser Gold") ili ga se želi potaknuti na dobrotvorne akcije (*Wer sofort hilft, hilft am meisten* u okviru oglasa za pomoć gladnoj djeci), na korištenje raznih usluga (*Veni vidi visa* u reklami za karticu "Visa"), na boravak u određenim hotelima (*Kein Wasser, keine Rechnung* u reklami za hotel u kom se cijena podešava usluzi u njemu) i slično. (d) S obzirom na oblik u kom se poslovice u naslovima *WP* pojavljuju, proizlazi da se najčešće preuzima sintaktički model izvorne poslovice, ali se u nj umeće (djelomično) nov leksik. Takvih poslovice ima u istražnom korpusu 47, što znači 41,6% od svih poslovice sadržanih u korpusu.

Tumačenje kratica

B	Beyer, H. u. A., <i>Sprichwörterlexikon</i>
Dor	Doroghy, Z., <i>Blago latinskoga jezika</i>
DSt	Duden, <i>Stilwörterbuch</i>
infr.	informant
sent.	sentencija
Sim	Simrock, K., <i>Die deutschen Sprichwörter</i>

Literatura

- Horst u. Annelies B e y e r, *Sprichwörterlexikon*, (C.H.Beck), München, 1986.
- Drago B o b i ć, *Što s događajem. O umijeću novinskog obavještavanja*, (Informator), Zagreb, 1987.
- Zvonimir D o r o g h y, *Blago latinskoga jezika*, (SNL), Zagreb, 1986.
- Wolfgang M i e d e r, *Deutsche Sprichwörter und Redensarten*, Stuttgart, 1979.
- Wolfgang M i e d e r, *Antisprichwörter*, I (1982), II (1985), III (1989), (Quelle u. Meyer), Heidelberg/Wiesbaden
- Wolfgang M i e d e r, *Deutsche Sprichwörter in Literatur, Politik, Presse und Werbung*, (Helmut Buske Verlag), Hamburg, 1983.
- Lutz R ö h r i c h / Wolfgang M i e d e r, *Sprichwort*, (J.B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung), Stuttgart, 1977.
- Karl S i m r o c k, *Die deutschen Sprichwörter*, (Reclam), Stuttgart, 1988.
- Maja Bošković - S t u l l i, "Poslovice u zagrebačkom 'Vjesniku'", u: *Etnološka tribina*, 3, Zagreb, 1980, str. 77-86.

Željka Matulina-Jerak: THE USE OF PROVERBS IN THE HEADINGS OF THE AUSTRIAN WEEKLY "WOCHENPRESSE"

S u m m a r y

Based on an analysis of a corpus consisting of 119 editions of the Austrian weekly "Wochenpresse", the article makes an attempt to give an answer to the following queries: what proverbs are used by this newspaper, what is the frequency with which proverbs appear in the headlines, in what context and in what form.

D O D A T A K

POPIS POSLOVICA USTANOVLJENIH U NASLOVIMA AUSTRIJSKOG TJEDNIKA "WOCHENPRESSE"

ALLES

1. *Callas oder nichts* Nr. 42; 21. 10. 1988; str. 50;
ru: Kultur; izvor: *Alles oder nichts.* (sent.)

2. *Alles oder nichts* Nr. 48; 1. 12. 1989; str.70;
ru: Life and Art; izvor: vidi gore

DIE ALTEN

3. *Wie die Alten sungen* Nr. 46; 13. 11. 1987; str. 67;
ru: Tips; izvor: *Wie die Alten sungen, so
zwitchern die Jungen.* (DSt:377)

4. *Wie die Alten sungen* Nr. 45; 11. 11. 1988; str. 30;
ru: Inland; izvor: vidi gore

ANFANG

5. *Aller Anfang ist leicht* Nr. 44; 3. 11. 1989; str. 48;
ru: Buch-Tips; izvor: *Aller Anfang ist
schwer.* (DSt:40)

ARBEIT

6. *Arbeit macht froh* Nr. 22; 2. 6. 1989; str. 49;
ru: Tips; izvor: nije potvrđen (*Arbeit mach
frei.* infr.)

AUGE

7. *Auge um Auge* Nr. 39; 29. 9. 1989; str. 56;
ru: Kultur; izvor: *Aug um Auge, Zahn um
Zahn.* (Sim:53)

BÄR

8. *Es ist viel einträglicher,
anderen Bären aufzubinden
als sie selbst zu fangen* Nr. 34; 25. 8. 1989; str. 70;
ru: Was mich ärgert; izvor: *Es ist
besser einen Bären loslassen als einen
Bären anbinden.* (Sim:58); (ugs.) *Jmdm,
einen Bären aufbinden* (DSt:112)

BLIND

9. *Einäugig unter Blinden* Nr. 42; 21. 10. 1988; str. 38;
ru: Ausland; izvor: *Unter Blinden ist der
Einäugige König.* (Sim:77)

BLUT

10. *Blut um Blut* Nr. 46; 17. 11. 1989; str. 62;
ru: Bücher; izvor nije potvrđen (*Blut um Blut*.
infr.)

BROT

11. *Brot und Spiele* Nr. 4; 29. 1. 1988; str. 45;
ru: Tips; izvor: *Panem et circenses./Brot*
und Spiele. (Dor:260)

DABEISEIN

12. *Beherrschung ist alles* Nr. 28; 10. 7. 1987; str. 63;
ru: Wochenpresse-Leserclub; izvor: *Dabeisein*
ist alles. (sent.)

13. *Beherrschung ist alles* Nr. 27; 3. 7. 1987; str. 63;
ru: Wochenpresse-Leserclub; izvor: vidi gore

14. *Strategie ist alles* Nr. 17; 29. 4. 1988; str. 40-41;
ru: Service; izvor: vidi gore

15. *Dabeisein ist nicht alles* Nr. 40; 4. 10. 1990; str. 78;
ru: Was mich ärgert; izvor: vidi gore

16. *"Eine starke Führung ist*
nicht alles" Nr. 49; 6. 12. 1990; str. 12;
ru: Interview; izvor: vidi gore

DING

17. *Gut Ding braucht Weil* Nr. 45; 8. 11. 1990; str. 27;
ru: International; izvor: *Gut Ding will Weile*.
(Sim:218)

EINER

18. *Einer für alle* Nr. 19; 13. 5. 1988; str. 61;
ru: Tips; izvor: *Einer für alle, alle für einen*.
(infr.)

19. *Einer für alle* Nr. 19; 11. 5. 1990; str. 41;
ru: Werbung; izvor: vidi gore

EINMAL

20. *Man lebt nur zweimal* Nr. 10; 6. 3. 1987; str. 24;
ru: Inland; izvor: *Man lebt nur einmal*. (infr.)

21. "Wir leben nur einmal" Nr. 34; 25. 8. 1989; str. 42;
ru: Titel; izvor: vidi gore
- EINS
22. Für Schadstoffe gilt:
eins und eins ist drei. Nr. 14; 6. 4. 1990; str. 76;
ru: Werbung; izvor: *Eins und eins ist/macht
zwei.* (infr.)
- EISEN
23. Altes Eisen? Nr. 40; 4. 10. 1990; str. 13;
ru: Werbung; izvor: *Altes Eisen rostet nicht.*
(infr.)
- ENDE
24. Ewing gut, alles gut Nr. 11; 18. 3. 1988; str. 69;
ru: Gesellschaft/Fernsehen; izvor: *Ende gut,
alles gut.* (DSt:219)
- ERLAUBEN
25. Erlaubt ist alles, was nicht
ausdrücklich verboten ist Nr. 46; 13. 11. 1987; str. 51;
ru: Ausland; izvor: *Was nicht
verboten ist, das ist erlaubt.* (DSt:233)
- FLEISS
26. Ohne Preis kein Fleiß Nr. 11; 13. 3. 1987; str. 30;
ru: Inland; izvor: *Ohne Fleiß kein Preis.*
(DSt:262)
27. Ohne Schweiß kein Preis Nr. 29; 17. 7. 1987; str. 55;
ru: Wochenpresse-Leserclub (u okviru
reklame); izvor: vidi gore
28. Ohne Fleiß kein Preis Nr. 35; 30. 8. 1990; str. 42;
ru: Umfrage; izvor: vidi gore
- FREUND
29. Viel Feind, viel Ehr Nr. 34; 26. 8. 1988; str. 8;
ru: Daten und Taten; izvor: nije potvrđen
(*Viel Freund, viel Ehr.* infr.)
30. "Viel Feind - viel Ehr" Nr. 24; 17. 6. 1988; str. 5;
ru: Briefe; izvor: vidi gore
- GELD
31. Kein Bild, kein Ton,
keine Rechnung. Nr. 42; 16. 10. 1987; str. 27;
ru: Werbung; izvor: *Kein Geld, keine Musik.*
(infr.)

32. *Kein Wasser, keine Rechnung.* Nr. 2; 9. 1. 1987; str. 5;
ru: Werbung; izvor: vidi gore
33. *Ohne Geld ka Musi* Nr. 45; 11. 11. 1988; str. 25;
ru: Inland; izvor: vidi gore
34. *Ka Geld, ka Musi* Nr. 27; 8. 7. 1988; str. 22;
ru: Inland; izvor: vidi gore
35. *Ka Geld, ka Musi* Nr. 19; 11. 5. 1990; str. 22;
ru: Weltwoche; izvor: vidi gore
- GELD
36. *Geld oder Leben* Nr. 27; 3. 7. 1987; str. 29;
ru: Wirtschaft/Waffenaffäre; izvor: *Geld oder Leben.* (infr.)
37. *Geld oder Glück* Nr. 40; 6. 10. 1989; str. 58;
ru: Kultur; izvor: *Geld oder Leben.* (infr.);
Geld allein macht nicht glücklich. (DSt:296)
- GELD
38. *Geld stinkt nicht* Nr. 21; 26. 5. 1989; str. 24;
ru: Inland; *Geld stinkt nicht.* (DSt:296)
- GELD
39. *Geld allein macht auch nicht unglücklich.* Nr. 47; 22. 11. 1990; str. 33;
ru: Werbung; izvor: *Geld allein macht nicht glücklich.* (DSt:296)
- GEWINNEN
40. *Gewagt und gewonnen* Nr. 19; 8. 5. 1987; str. 50;
ru: Tips; izvor: *Wer nicht wagt, der nicht gewinnt.* (DSt:310)
- GEWINNEN
41. *Gut geschalt ist halb gewonnen* Nr. 20; 20. 5. 1988; str. 30;
ru: Umfrage; izvor: *Frisch gewagt ist halb gewonnen.* (DSt:273)
- GLAUBE
42. *Wer's glaubt, wird selig* Nr. 38; 20. 9. 1990; str. 25;
ru: Wirtschaft; izvor: *Wer's glaubt, wird selig.* (DSt:314); *Der Glaube macht selig.* (Sim:196)

GNADE

43. *Gnade vor Recht* Nr. 28; 13. 7. 1990; str. 25;
ru: Wirtschaft; izvor: *Gnade geht vor
Recht.* (Sim:204)

GOTT

44. *Zilks Mühlen* Nr. 27; 3. 7. 1987; str. 23;
ru: Inland; izvor: *Gottes Mühlen mahlen
langsam /aber sicher!.* (DSt:477)

GRUBE

45. *Wer andren eine Grube gräbt* Nr. 12; 23. 3. 1990; str. 66;
ru: Film; izvor: *Wer andern eine Grube
gräbt, fällt selbst hinein.* (DSt:323)

HAND

46. *Eine Hand wäscht die andere* Nr. 11; 13. 3. 1987; str. 18;
- manchmal tut es auch ein
Finger ru: Inland/ORF; izvor: *Eine Hand wäscht
die andere.* (DSt:334)

47. *Eine Professorenhand* Nr. 20; 20. 5. 1988; str. 26;
wäscht die andere ru: Inland; izvor: vidi gore

HELFEN

48. *Wer sofort hilft, hilft* Nr. 26; 30. 6. 1989; str. 8;
am meisten ru: Werbung; *Doppelt gibt, wer schnell gibt.*
(DSt:186); *Wer gleich hilft, hilft am meisten.*
(infr.)

49. *Wer sofort hilft, hilft* Nr. 2; 12. 1. 1990; str. 6;
am meisten ru: Werbung; izvor: vidi gore

HERR

50. *"Diener dreier Herren"* Nr. 38; 18. 9. 1987; str. 11;
ru: Briefe; izvor: *Niemand kann zwei Herren
dienen.* (DSt:349)

HUNGER

51. *Wie Hunger der beste Koch* Nr. 34; 25. 8. 1989; str. 70;
ist, so ist Kummer der beste
Zuckerbäcker ru: Was mich ärgert; izvor: *Hunger ist der
beste Koch.* (DSt:366)

HOCHMUT

52. *Leben nach dem Fall* Nr. 3; 19. 1. 1990; str. 24;
ru: Inland; izvor: *Hochmut kommt vor dem
Fall.* (DSt:361)

KLEIN

53. *Klein - klein, aber nicht oho* Nr. 24; 15. 6. 1990; str. 58;
ru: Gelegenheitsrubrik; izvor: *Klein aber oho.* (infr.)

KLEINVIEH

54. *Auch Kleinvieh macht Mist* Nr. 27; 3. 7. 1987; str. 18;
ru: Inland; izvor: *Kleinvieh macht auch Mist.* (DSt:470)

55. *Kleinvieh und kein Mist* Nr. 8; 23. 2. 1990; str. 58;
ru: Kurz & gut; izvor: vidi gore

56. *Kleinvieh macht auch Mist* Nr. 39; 27. 9. 1990; str. 42;
ru: Mehrwert; izvor: vidi gore

KLUG

57. *Die Volkspartei wird durch Erfahrung nicht klüger* Nr. 43; 25. 10. 1990; str. 9;
ru: Leitartikel; izvor: *Durch Schaden wird man klug.* (DSt:572)

KÜRZE

58. *Kürze ohne Würze* Nr. 3; 22. 1. 1988; str. 45;
ru: Tips; izvor: *In der Kürze liegt die Würze.* (DSt:420)

LACHEN

59. *Vranitzky-Helfer Krammer und Keller: Wer ist der lachende Dritte?* Nr. 17; 29. 4. 1988; str. 15;
ru: Inland; izvor: *Wenn zwei sich streiten, freut sich der Dritte.* (DSt:189);
Wer zuletzt lacht, lacht am besten. (DSt:421)

LEBEN

60. *Laßt sie leben!* Nr. 10; 11. 3. 1988; str. 71;
ru: Wochenpresse-Leserclub; izvor: *Leben und leben lassen.* (DSt:430)

LIEBE

61. *Geschäft geht durch den Magen* Nr. 42; 21. 10. 1988; str. 17;
ru: Werbung; izvor: *Die Liebe geht durch den Magen.* (DSt:441)

62. *Liebe geht durch den Mein!* Nr. 25; 23. 6. 1989; str. 21;
ru: Werbung; izvor: vidi gore

LIEBE

63. *Alle Tricks sind erlaubt* Nr. 19; 13. 5. 1988; str. 74;
ru: Werbung; izvor: *In der Liebe und im Krieg sind alle Mittel erlaubt.* (infr.)

LÜGEN

64. *Kurze Beine* Nr. 10; 6. 3. 1987; str. 37;
ru: Inland; izvor: *Lügen haben kurze Beine.* (DSt:449)

65. *Kurze Beine* Nr. 13; 27. 3. 1987; str. 15;
ru: Inland; izvor: vidi gore

66. *Lügen haben kurze Beine* Nr. 11; 16. 3. 1990; str. 35;
ru: International; izvor: vidi gore

MACHT

67. *Macht geht vor Recht* Nr. 12; 23. 3. 1990; str. 15;
ru: Daten und Taten; izvor: *Wer die Macht hat, hat das Recht.* (DSt:545); *Gnade geht vor Recht.* (Sim:204)

NAME

68. *Nomen est omen* Nr. 9; 3. 3. 1989; str. 52;
ru: Tips; izvor: *Nomen est omen.* (Dor:229)

NOT

69. *Not macht erfinderisch* Nr. 45; 8. 11. 1990; str. 26;
ru: International; izvor: *Not macht erfinderisch.* (DSt:500)

PROBIEREN

70. *Blamieren geht über genießen* Nr. 9; 3. 3. 1989; str. 70;
ru: Was mich ärgert; izvor: *Probieren geht über studieren.* (DSt:531)

RAT

71. *Kommt Zeit, kommt Rat* Nr. 14; 8. 4. 1988; str. 38;
ru: Inland; izvor: *Kommt Zeit, kommt Rat.* (DSt:821)

RAT

72. *"Guter Rat"* Nr. 34; 26. 8. 1988; str. 5;
ru: Briefe; izvor: *Guter Rat ist teuer.* (Sim:415)

RAT

73. *Es gibt Momente, die sind Gold wert.* Nr. 20; 18. 5. 1990; str. 4;
ru: Werbung; izvor: *Guter Rat ist Goldes wert.* (Sim:415)

RAT

74. *Mit Rad und Tat* Nr. 22; 2. 6. 1989; str. 62;
ru: Servicethema; izvor: *Mit Rat und Tat.* (DSt:675)

RECHT

75. *Alles, was recht ist* Nr. 12; 20. 3. 1987; str. 26;
ru: Inland/Justiz; izvor: *Recht muß doch Recht bleiben.* (Sim:421)

76. *Recht muß sein*

Nr. 21; 25. 5. 1990; str. 17;
ru: Inland; izvor: vidi gore

REICH

77. *Lieber neureich als nie reich* Nr. 49; 6. 12. 1990; str. 33;
ru: Werbung (za tvrtku "Kapital und Wert";
izvor: *Lieber arm und gesund als reich und tot.* (infr.)

SCHWEIGEN

78. *Noricum-Waffenaffäre: Schweigen ist Gold* Nr. 8; 26. 2. 1988; str. 3;
ru: Inhalt; izvor: *Reden ist Silber, Schweigen ist Gold.* (DSt:609)

79. *Schweigen ist Gold*

Nr. 8; 26. 2. 1988; str. 22;
ru: Inland; izvor: vidi gore

DAS SEINE

80. *Jedem sein Fett* Nr. 38; 18. 9. 1987; str. 26;
ru: Alternative Landwirtschaft; izvor: *Jedem das Seine.* (DSt:375)

SELBST

81. *Nur wer sich selbst hilft, hilft sich selbst* Nr. 26; 30. 6. 1989; str. 70;
ru: Was mich ärgert; izvor: *Hilf dir selbst, dann hilft dir Gott!* (DSt:345)

SICHER

82. *Sicher ist sicher* Nr. 9; 2. 3. 1990; str. 14;
ru: Daten und Taten; izvor: *Sicher ist sicher.* (DSt:622)

SIEGEN

83. *Veni vidi visa* Nr. 25; 19. 6. 1987; str. 64;
ru: Werbung; izvor: *Veni, vidi, vici.*
(Dor:366)

84. *Veni vidi visa* Nr. 48; 27. 11. 1987; str. 80;
ru: Werbung; izvor: vidi gore

85. *Veni vidi visa* Nr. 46; 13. 11. 1987; str. 80;
ru: Werbung; izvor: vidi gore

86. *Veni. Vidi. Visa* Nr. 20; 18. 5. 1990; str. 8;
ru: Werbung; izvor: vidi gore

SPATZ

87. *Besser den Finger am Knopf
als das Dach in der Hand* Nr. 10; 9. 3. 1990; str. 4;
ru: Werbung; izvor: *Besser ein
Spatz in der Hand als eine Taube auf dem
Dach.* (DSt:634)

SPÄT

88. *Sex im Fernsehen: Spät,
aber doch* Nr. 8; 26. 2. 1988; str. 3;
ru: Inhalt; izvor: *Besser spät als nie.*
(DSt:497)

89. *Spät, aber doch* Nr. 8; 26. 2. 1988; str. 66;
ru: Gelegenheitsrubrik; izvor: vidi gore

STEIN

90. *Stein auf Stein* Nr. 40; 4. 10. 1990; str. 52;
ru: Wirtschaftspolitik; izvor: *Kein Stein
bleibt auf dem anderen.* (DSt:652); *Stein
auf Stein macht einen Palast.* (izvor nije
potvrđen)

STURM

91. *Wer Öl sät, wird Sturm
ernten* Nr. 38; 18. 9. 1987; str. 27;
ru: Alternative Landwirtschaft; izvor: *Wer
Wind sät, wird Sturm ernten.* (DSt:668)

SUCHEN

92. *Suchen und empfinden* Nr. 46; 13. 11. 1987; str. 65;
ru: Tips; izvor: *Suchet, so werdet ihr finden.*
(B:570)

93. *Wer sucht, der findet* Nr. 36; 8. 9. 1989; str. 50;
ru: Tips; izvor: vidi gore
- TEUFEL
94. *Der Teufel schläft nicht!* Nr. 43; 25. 10. 1990; str. 57;
ru: Werbung; izvor: *Der Teufel schläft nicht.*
(izvor nije potvrđen)
95. *Der Teufel schläft nicht!* Nr. 42; 18. 10. 1990; str. 60;
ru: Werbung; izvor: vidi gore
- ULTRA
96. *Non plus ultra* Nr. 10; 11. 3. 1988; str. 12;
ru: Daten und Taten; izvor: *Non plus ultra.*
(Dor:235)
- UNGLÜCK
97. *Der Herzog von Cadiz bei seiner Hochzeit (1972): Ein Unglück kommt selten allein* Nr. 2; 9. 1. 1987; str. 37;
ru: Ausland/Spanien; izvor: *Ein Unglück kommt selten allein.* (DSt:718)
98. *Ein Gratz kommt selten allein* Nr. 10; 11. 3. 1988; str. 22;
ru: Inland; izvor: vidi gore
- UNKRAUT
99. *Unkraut verdirbt nicht* Nr. 52/Nr. 1; 29. 12. 1989/1990; str. 71;
ru: Leserclub; izvor: *Unkraut vergeht/verdirbt nicht.* (DSt:719)
- URBI
100. *Urbi et Gorbi* Nr. 48; 1. 12. 1989; str. 37;
ru: Titel; izvor: *Investio te de papatu romano, ut praesis urbi et orbi.* (Dor:359)
- WAHL
101. *Die Qual der Wahl* Nr. 27; 3. 7. 1987; str. 51;
ru: Tips; izvor: *Wer die Wahl hat, hat die Qual.* (DSt:782)
102. *Qual der Wahl* Nr. 14; 6. 4. 1990; str. 35;
ru: Weltwoche; izvor: vidi gore
103. *Qual durch Wahl* Nr. 20; 18. 5. 1990; str. 40;
ru: Wirtschaft; izvor: vidi gore

104. *Qual der Wahl* Nr. 46; 15. 11. 1990; str. 26;
ru: International; izvor: vidi gore
- WEIN
105. *In Helnwein veritas* Nr. 25; 19. 6. 1987; str. 63;
ru: Wochenpresse-Leserclub; izvor: *In vino veritas*. (Dor:171)/*Wein sagt die Wahrheit*. (Sim:579)
- WEIN
106. *Neuer Wein in alten Schläuchen* Nr. 37; 15. 9. 1989; str. 50;
ru: Tips; izvor: *Man soll den neuen Wein nicht in alte Schläuche tun*. (infr.); *Alter Schlauch hält neuen Most nicht*. (Sim:461)
- WIE
107. *Wie du mir, so diktier* Nr. 19; 8. 5. 1987; str. 63;
ru: Wochenpresse-Leserclub; izvor: *Wie du mir, so ich dir*. (DSt:804)
108. *Wie du mir, so diktier* Nr. 24; 12. 6. 1987; str. 63;
ru: Wochenpresse-Leserclub; izvor: vidi gore
109. *Slawomir so ich dir* Nr. 4; 26. 1. 1990; str. 51;
ru: Tips/Theater Brett; izvor: vidi gore
- WILLE
110. *Wo ein Wille* Nr. 11; 16. 3. 1990; str. 10;
ru: Daten & Taten; izvor: *Wo ein Wille ist, ist auch ein Weg*. (DSt:805)
- WOLF
111. *Mit den Wölfen heulen* Nr. 20; 8. 5. 1990; str. 34;
ru: Wirtschaft; izvor: *Wer mit den Wölfen essen will, muß mit den Wölfen heulen*. (Sim:599)
- ZAHLEN
112. *Wer zahlt, schafft an* Nr. 12; 20. 3. 1987; str. 42;
ru: Kultur; izvor: *Wer zahlt, der befiehlt*. (infr.)

ZULETZT

113. *Wer zu spät kommt, den
straft das Leben*

Nr. 9; 2. 3. 1990; str. 65;
ru: Kommentar; izvor: *Wer zu spät
kommt, ißt mit den Gemalten an der Wand.*
(Sim:490); *Wer zuletzt kommt, dem bleiben
die Knochen.* (sent./infr.)